

Utjecaj glazbe na emocije predškolskog djeteta

Mihelčić, Antea

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:654989>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANTEA MIHELČIĆ

UTJECAJ GLAZBE NA EMOCIJE PREDŠKOLSKOG DJETETA

Završni rad

Pula, rujan, 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANTEA MIHELČIĆ

UTJECAJ GLAZBE NA EMOCIJE PREDŠKOLSKOG DJETETA

Završni rad

JMBAG: 0303096849, redovita studentica

Studijski smjer: Prediplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Rani emocionalni razvoj

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Psihologija

Znanstvena grana: Razvojna psihologija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Martina Mavrinc

Pula, rujan, 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Antea Mihelčić, kandidatkinja za prvostupnicu Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____ . godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Antea Mihelčić, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Utjecaj glazbe na emocije predškolskog djeteta koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

_____

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. PROCES RAZVOJA DJETETA	3
1.1. Razvoj djeteta	3
1.2. Razvoj fizičkih osobina	5
1.3. Kognitivni razvoj i razvoj govora	8
2. EMOCIONALNI RAZVOJ DJETETA.....	10
2.1. Proces emocionalnog i socijalnog razvoja.....	10
2.2. Uloga socijalnih i emocionalnih vještina kod djece	12
2.3. Promicanje igre za socijalni i emocionalni razvoja djeteta	13
2.4. Značaj socijalnog i emocionalnog razvoja za budući razvoj	15
3. GLAZBA KAO ČIMBENIK RAZVOJA EMOCIJA KOD DJETETA PREDŠKOLSKE DOBI	18
3.1. Glazba i utjecaj na razvoj glazbenih sposobnosti kod djeteta	18
3.2. Utjecaj glazbe na razvoj djeteta	20
3.3. Učinak glazbe na razvoj inteligencije djeteta.....	22
3.4. Učinak glazbe na emocionalnu inteligenciju djeteta predškolske dobi	23
3.5. Glazba kao terapija za djecu s razvojnim teškoćama.....	26
3.6. Uloga roditelja u otkrivanju razvoja djetetovih emocija kroz glazbu.....	27
3.7. Uloga odgajatelja u otkrivanju razvoja djetetovih emocija kroz glazbu.....	29
3.8. Glazbene igre i emocije.....	30
4. ZAKLJUČAK.....	34
LITERATURA.....	35
SAŽETAK.....	39

ABSTRACT 40

UVOD

Slušanje glazbe, pjevanje, sviranje (neformalno, formalno), stvaranje (istraživanje, skladanje, improvizacija), bilo pojedinačno ili kolektivno, uobičajene su aktivnosti za većinu ljudi. Glazba sama po sebi predstavlja ugodnu aktivnost, ali njezin utjecaj nadilazi jednostavnu zabavu. Ove aktivnosti ne samo da omogućuju izražavanje osobnih unutarnjih stanja i osjećaja, već mogu donijeti i mnoge pozitivne učinke kod onih koji se njima bave (Đurković–Pantelić, 1998). Glazba za djecu može djelovati kao sredstvo koje može nadopunjavati međusobne misli i osjećaje. Djetetova sposobnost naprednih misli kroz ton, emociju (osjećaj) i pokret može se razviti kroz glazbu. Glazba može biti zdrav i siguran stimulans. Osim toga, glazba i drugi zvukovi mogu pomoći u smanjenju tjeskobe i stresa (Nikolić, 2018).

Djeca reagiraju na glazbu, ona im donosi radost, tjera ih da se kreću, pjevaju, razmišljaju, stvaraju i zato se treba truditi da toga bude više u životu djeteta. Djeca svih uzrasta također uče vitalne socijalne vještine kroz glazbu. Korištenje instrumenata u grupama, kao i pjevanje i plesanje u grupama može pomoći djeci da nauče kako surađivati, što je društvena vještina potrebna i u odrasloj dobi. Sukladno s djetetovim rastom i razvojem, razvija se i njegova percepcija emocija izražena kroz različite vrste glazbe s obzirom da dijete svoj emocionalni razvoj kroz glazbu započinje u dojenačkoj dobi (Nikolić, 2018). Kroz razigrane glazbene edukacije i sposobnost djece da percipiraju glazbu kao i trajanje, razinu i ton zvuka i dinamiku razvijaju se korak po korak. Djecu se potiče da koriste svoju maštu i izražavaju svoje misli i osjećaje izazvane glazbom, npr. neverbalno kroz ples, crtanje ili verbalno pjevanjem ili pričanjem priče. Djeca također vole izvoditi male glazbene nastupe za svoje skrbnike i drugu djecu (Kolić, 2019).

Sukladno navedenom predmet ovog rada je opis utjecaja glazbe na emotivni razvoj kod djece predškolske dobi. Svrha rada je prikazati osnovne pojmove koji se povezuju s procesom emocionalnog i socijalnog razvoja djece kao i osnovnu ulogu koju glazba zauzima u istom procesu. Cilj rada je analizirati utjecaj primjene

glazbenih sadržaja na emocionalni razvoj djeteta u različitim okolnostima i pod određenim uvjetima.

Rad je podijeljen u nekoliko osnovnih poglavlja od kojih prvo poglavlje čini Uvod rada. Drugo poglavlje prikazuje osnovni proces koji se povezuje s dječjim razvojem, stoga prikazuje osnovni pojam razvoja, procese razvoja dječjih fizičkih osobina te kognitivni i razvoj govora kod djece. Treće poglavlje rada prikazuje emocionalni razvoj djeteta kao jednog od ključnih oblika razvoja u period sazrijevanja djece. Pritom se ističu procesi emocionalnog i socijalnog razvoja, stjecanje emocionalnih i socijalnih vještina, uloga igre unutar istih te njihov značaj u budućem razvoju djeteta. Četvrto poglavlje rada se bavi glazbom kao čimbenikom od utjecaja na emocionalni razvoj djeteta i to u kontekstu razvoja glazbenih sposobnosti, na razvoj inteligencije i emocionalne inteligencije te kao jednog od oblikaterapije kada je upitanju rad s djecom s posebnim potrebama. Osim toga ovo poglavlje ističe i važnost odgojiteljske i roditeljske uloge u emocionalnom razvoju djeteta pomoću glazbenog sadržaja. Posljednja poglavlja rada čine Zaključak, popis korištenih reference te sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku.

1. PROCES RAZVOJA DJETETA

1.1. Razvoj djeteta

Prema Starc i suradnicima (2004) dječji razvoj odnosi se na slijed fizičkih, jezičnih, misaonih i emocionalnih promjena koje se događaju kod djeteta od rođenja do početka odrasle dobi. Tijekom ovog procesa dijete napreduje od ovisnosti o roditeljima/starateljima do sve veće neovisnosti. Na razvoj djeteta snažno utječu genetski čimbenici (geni preneseni od roditelja) i događaji tijekom prenatalnog života. Na to također utječu činjenice iz okoline i djetetova sposobnost učenja.

Autori Vasta i suradnici (2005) ističu da mala djeca napreduju kada imaju sigurne, pozitivne odnose s odraslima koji znaju kako podržati njihov razvoj i učenje. Znanost o dječjem razvoju i ranom učenju pojašnjava važnost i složenost rada s malom djecom od dojenačke dobi do ranih godina osnovne škole. Istraživanja tijekom proteklog desetljeća otkrila su mnogo o tome kako djeca uče i razvijaju se.

Razvoj djeteta obuhvaća cijeli opseg vještina koje dijete svladava tijekom svog životnog vijeka, uključujući razvoj sljedećih stavki (Starc i sur., 2004):

- Kognicija – sposobnost učenja i rješavanja problema
- Socijalna interakcija i emocionalna regulacija – interakcija s drugima i svladavanje samokontrole
- Govor i jezik – razumijevanje i korištenje jezika, čitanje i komunikacija
- Fizičke vještine – fina motorika (prstiju) i gruba motorika (cijelo tijelo).
- Senzorna svijest – registracija osjetilnih informacija za korištenje

Provjeravajući djetetov razvojni napredak u određenim dobnim oznakama u odnosu na te proizvoljne vremenske okvire, omogućuje se "provjera" kako bi se osiguralo da je dijete otprilike "na dobro putu" za svoju dob. Kada nije, ova provjera razvojnih prekretnica može biti od pomoći u ranom otkrivanju bilo kakvih zastoja u razvoju. (Starc i sur., 2004).

Najranije moguće otkrivanje (i liječenje rane intervencije ako je prikladno) razvojnih izazova može pomoći u smanjenju utjecaja koji ti razvojni problemi mogu imati na razvoj djetetovih vještina i posljedično na njegovo samopouzdanje, ili poslužiti kao pokazatelj moguće buduće dijagnoze. Studije su pokazale da je rano djetinjstvo vrijeme kada se događaju razvojne promjene koje mogu imati duboke i trajne posljedice za budućnost djeteta. Dok su ljudi dugo raspravljali o tome igra li "priroda" ili "odgoj" jaču ulogu u razvoju djeteta, nedavne studije otkrivaju važnost toga kako to dvoje utječu jedno na drugo dok se dijete razvija: ono što dijete doživljava i čemu je izloženo u interakciji je s njegovim ili njezin temeljni biološki sastav (Vasta i sur., 2005).

Kontrolni popisi razvojnih prekretnica ili grafikoni koriste se kao vodič za ono što je normalno i uobičajeno za određeni dobni raspon i mogu se koristiti za isticanje svih područja u kojima bi dijete moglo kasniti. Međutim, važno je biti svjestan da dok razvoj djeteta ima predvidljiv slijed, sva su djeca jedinstvena u svom razvojnom putovanju i vremenskim okvirima u kojima ispunjavaju mnoge razvojne prekretnice. Problemi u razvoju djeteta mogu nastati zbog: genetike, prenatalnih okolnosti, prisutnosti specifične dijagnoze ili medicinskih čimbenika i/ili nedostatka mogućnosti ili izlaganja korisnim podražajima. Specifična procjena najboljeg stručnjaka (koji u početku može biti liječnik opće prakse ili pedijatar, a zatim radni terapeut, logoped, psiholog i/ili fizioterapeut) može razjasniti razvojne probleme i opseg zabrinutosti, kao i pomoći u formuliranju, planirati prevladati izazove.. Budući da proces razvoja djeteta uključuje istovremeno razvijanje više vještina, može biti korisno konzultirati se s više stručnjaka (Starc i sur., 2004). Učenje i razvoj male djece su brzi i kumulativni, neprestano postavljajući temelje za kasnije učenje. Ovi i srodni uvidi proizašli iz istraživanja imaju snažne implikacije na okruženja u kojima se mala djeca čuvaju i školuju (Vasta i sur., 2005).

1.2. Razvoj fizičkih osobina

Rano djetinjstvo definira se kao razdoblje od rođenja do 8. godine života. Tijekom tog vremena djeca prolaze kroz više faza koje se nadograđuju jedna na drugu dok djeca usavršavaju i razvijaju fizičke vještine (Starc i sur., 2004).

Tijekom svih faza, djeca će iskusiti povećanu ravnotežu, grubu motoričku koordinaciju i finu motoričku koordinaciju, što im omogućuje dovršavanje sve složenijih zadataka u uzastopnim fazama fizičkog razvoja. Povećanje ravnoteže je osobito važno jer ravnoteža omogućuje djetetu da istražuje fizičke granice i napreduje kako stari i stječe više vještina. Fizički razvoj odnosi se na napredak i usavršavanje motoričkih vještina, odnosno, drugim riječima, sposobnosti djece da koriste i kontroliraju svoje tijelo. Fizički razvoj jedno je od mnogih područja razvoja dojenčadi i male djece. Odnosi se na rast i vještinu razvoja u tijelu, uključujući mozak, mišiće i osjetila. Na primjer, bebe uče o svijetu dok razvijaju fizička osjetila vida, dodira, mirisa, zvuka i okusa. Zapravo, bebe mogu čuti i prije nego što se rode. Vrlo rano su novorođenčad zainteresirana za gledanje lica, svijetle boje i kontrastne uzorke (Starc i sur, 2004).

Tjelesni razvoj djece može ovisiti o nekoliko čimbenika, kao što su dob, razvoj mozga i fizički rast različitih dijelova tijela. Za djecu su predviđene prekretnice u fizičkom razvoju, a te prekretnice ocrtavaju tipične razvojne obrasce za djecu različite dobi (Nikolić, 2018).

Za djecu koja se razvijaju, razvoj se odvija prirodno kako dijete komunicira sa svojom okolinom na sve složenije načine, a mozak prolazi kroz razdoblja sinaptičkog rasta i sinaptičkog smanjenja. Sinaptički rast počinje rođenjem i nastavlja se događati dok djeca stupaju u interakciju s okolinom i uspostavljaju veze. Sinaptička rezidba odvija se između 4. i 6. godine; neiskorištene veze se skraćuju i eliminiraju kroz ovaj proces (Moussaoui i Braster, 2011).

Vitalni temelji za dobar fizički razvoj djeteta su podijeljeni na dvije skupine, primarna i sekundarna osjetila (Starc i sur., 2004):

1. Primarna osjetila (kretanje):

- Vestibularni sustav (za ravnotežu) bavi se osjetom gravitacije i kretanja.
- Proprioceptivni sustav obrađuje informacije iz mišića i zglobova i omogućuje nam da znamo gdje su različiti dijelovi našeg tijela, kako se kreću i koliko snage naši mišići trebaju koristiti. Čini vas svjesnim vašeg držanja, pokreta i položaja tijela.
- Taktilni (dodirni) sustav - razlikuje osjete na koži uključujući pritisak, temperaturu i bol.

2. Sekundarna osjetila

- Vizualni sustav - obrađuje informacije koje primaju oči i uključuje kontrolu pokreta očiju kako bi se fiksirali i pratili objekti.
- Slušni sustav – locira i obrađuje zvučne informacije za uši.
- Njušni sustav – obrađuje naše osjetilo mirisa.
- Sustav okusa - obrađuje naše osjetilo okusa.

Svih sedam senzornih sustava treba u potpunosti razviti u ranom djetinjstvu i integrirati ih kako bi radili kao jedinstveni sustav. Zdravo funkcioniranje osjetilnih sustava često se uzima zdravo za gotovo – ljudi su skloni primjećivati probleme samo kada ne funkcioniraju i skloni su biti nesvjesni uloge koju imaju u svakodnevnom životu (Starc i sur., 2004).

Nekoliko dana nakon rođenja dijete može prepoznati majčin miris i zvuk njezina glasa. Od rođenja, dojenčad je svjesna svijeta oko sebe. Njihova sposobnost rasta, razvoja i učenja javlja se brzo dok istražuju svijet kroz svoja osjetila i koriste motoričke vještine (Hughes i sur., 1999).

Gruba motorika i fina motorika razvijaju se tijekom dojenačke i prohodale dobi. Gruba motorika uključuje ovladavanje velikim mišićnim pokretima, kao i izgradnju snage u mišićnim skupinama kao što su ruke, noge i trup. Primjeri takvih vještina za dojenčad i malu djecu uključuju dosezanje, kotrljanje, puzanje, hodanje i penjanje.

Fina motorika uključuje manje, preciznije pokrete, osobito pokrete ruku i prstiju, kao što su hvatanje, pokazivanje i pljeskanje (Milanović, 2013).

Kako njihova tijela rastu, dojenčad i mala djeca postupno jačaju mišiće i poboljšavaju kontrolu i koordinaciju. Novorođenčad nema snage podići glavu. Međutim, kako uče i razvijaju kontrolu mišića, postaju sposobniji poduprijeti svoje glave i mogu ih pomicati s jedne na drugu stranu dok istražuju i promatraju svoje okruženje (Nikolić, 2018).

Prema Petaniju (2011) svladavanje vještina i razvoj također su rezultat rasta i razvoja mozga. Dojenče koje počinje hodati, držeći se za kauče i namještaj, mora steći veliku snagu u mišićima odgovarajuću kontrolu nad pokretima tijela.

Roditelji, učitelji i skrbnici moraju stimulirati djecu i dojenčad da potaknu razvoj grube i fine motorike. Na primjer, može se stimulirati fizički razvoj poticanjem djeteta da hoda naprijed-natrag uz kauč. S vremenom će se dijete naviknuti na ravnotežu i pokrete mišića koji su potrebni za hodaње i moći će to raditi samostalno. Dojenčad i mala djeca ovise o svojim skrbnicima kako bi zadovoljili njihove potrebe. Kada dojenčad i mala djeca dobiju dosljednu, osjetljivu brigu i pažnju od odraslih koji njeguju, mogu uspostaviti osjećaj povjerenja u svijet (Starc i sur., 2004).

Ovaj osjećaj povjerenja i sigurnosti u svijetu ključan je za promicanje rasta u svim područjima razvoja. Kada se dojenčad i mala djeca osjećaju sigurno, sposobnija su koristiti svoje mozgove, mišiće i osjetila za istraživanje svijeta oko sebe. Kada je dojenče ili malo dijete sretno i zdravo, veća je vjerojatnost da će se uključiti u svoju okolinu. To njima omogućuje daljnje učenje kroz istraživanje (Funk, Ho, 2018).

Prema Starc i suradnicima (2004) u djetinjstvu ti temelji djetetovog razvoja počinju i nastavljaju se nadograđivati kako druga područja razvoja napreduju.

1.3. Kognitivni razvoj i razvoj govora

Teorija kognitivnog razvoja se sastoji od koncepata kao što su alati specifični za kulturu, međuovisnost jezika i mišljenja i zona proksimalnog razvoja (Vigotski, 1971).

DeVries (1997) tvrdi da su kognitivne sposobnosti društveno vođene i konstruirane. Kao takva, kultura služi kao posrednik za formiranje i razvoj specifičnih sposobnosti, kao što su učenje, pamćenje, pažnja i rješavanje problema. Predlaže se da alati specifični za kulturu igraju sastavnu ulogu u načinu na koji djeca organiziraju i razmišljaju o svijetu. Takvi alati igraju izuzetno važnu ulogu u načinu na koji djeca organiziraju svoje misli, razmišljaju o svijetu i razvijaju identitet. Kognitivni razvoj je psiho-socio-biološki proces ljudskog mentalnog rasta i razvoja.

Iako su danas rezultati istraživanja podijeljeni – ima mnogih koja pokazuju da izloženost djece ekranu ima loš utjecaj, ali sa druge strane smatra se i kako korištenje računala u kući i odgojno obrazovnim ustanovama utječe na povećanje kognitivnog razvoja kod djece (Li, Atkins i Stanton, 2006). Genetika i čimbenici iz okoliša važni su u procesu kognitivnog razvoja u ranom djetinjstvu, zajedno s roditeljskom kognitivnom stimulacijom djeteta (Tucker-Drob i Harden, 2012). Rani poticaj, kao što su čitanje djetetu, razgovor s njime, igračke koje potiču razvoj i sudjelovanje u različitim iskustvima, mogu pozitivno utjecati na razvoj djetetovih kognitivnih vještina.

Govor je ključni element za komunikaciju i razvoj. Svatko koristi jezik za komunikaciju i za izražavanje svojih misli i osjećaja. Zahvaljujući tome svatko se može družiti, pronaći svoje mjesto u društvu i nastaviti svoj život kao pojedinac. Jezik je najvažnija stvar u ljudskoj evoluciji. Bez komunikacije i izražavanja ne može održati svoj život. Razvoj jezika koji je temelj ostalih usvajanja počinje rođenjem i traje do posljednjeg daha (Domitrovich i sur., 2017).

Najučinkovitije razdoblje u jezičnom razvoju djece naziva se kritično razdoblje. Kritično razdoblje je period između dojenčadi i djetinjstva. U ovom razdoblju,

sposobnost korištenja jezika razvija se kako djeca odrastaju. Bebe prvo stječu jezične sposobnosti u okruženju u kojem živi sa svojom obitelji. U ovom okruženju i periodu razgovor s djetetom je zaista važan. Razvoj govora i jezika varira između djece, čak i unutar iste obitelji. Većina djece ima tendenciju slijediti prirodan napredak u svladavanju jezičnih vještina (Starč i sur., 2004).

2. EMOCIONALNI RAZVOJ DJETETA

2.1. Proces emocionalnog i socijalnog razvoja

Socijalno-emocionalni razvoj počinje povezivanjem roditelja s djetetom. Ova veza omogućuje roditelju da na vrijeme odgovori na djetetove potrebe i umiri svoje novorođenče. Dosljedna dostupnost njegovatelja rezultira razvojem "osnovnog povjerenja" i povjerenja u dojenče za njegovatelja tijekom prve godine života. Osnovno povjerenje je prva psihosocijalna faza koju opisuju autori. To omogućuje djetetu da traži roditelje ili skrbnika tijekom stresnih razdoblja, poznatih kao privrženost (Ashdown i Bernard, 2012).

Prema Težak i Čudina-Obradović (1996) socijalno-emocionalni razvoj ključan je za djetetov uspjeh u vrtiću, školi i općenito životu. Društvene emocionalne vještine mogu se svakodnevno poticati. To se može učiniti u raznim lekcijama i aktivnostima. Socijalni i emocionalni razvoj može se pospješiti njegovim ugrađivanjem u sva područja dana. Posljednjih godina različiti su prioriteti vidljivi u učionicama ranog djetinjstva i kod kuće. Neki istraživači vjeruju da je to rezultiralo nedostatkom promicanja socijalnog emocionalnog razvoja kod male djece. Njegovanje socijalnog i emocionalnog razvoja djece od ranih godina igra važnu ulogu za roditelje, učitelje i skrbnike. Socijalne i emocionalne vještine koje se razvijaju u ranom djetinjstvu važnije su od njihove socijalne i emocionalne kompetencije u kasnijim fazama.

Prema Starc i suradnicima (2004), postoji značajna korelacija između socijalnog i emocionalnog razvoja djece predškolske dobi i njihove pismenosti u nastajanju. Djeci je potrebna razina socio-emocionalnog razvoja koja im omogućuje da reguliraju svoje ponašanje i emocije. Ovi razvoji u fazi ranog djetinjstva pomažu u uspostavljanju njihove osobnosti i osobnog karaktera u budućnosti. Stoga je potrebno njegovati takav razvoj djece, osobito tijekom predškolske dobi.

Razvoj djeteta nije isto što i rast. Pojam "rast" uglavnom se odnosi na promjene u veličini, dok "razvoj" karakteriziraju promjene u složenosti i funkciji. Vigotski (1971) ističe da se djeca razvijaju u odnosu ne samo na svoju biologiju, već i na uvjete u svojoj okolini. Stoga bi dijete trebalo imati okruženje za razvoj svojih društvenih i emocionalnih vještina u ranom djetinjstvu. Dijete može razviti svoje emocije kroz društveni proces jer se one smatraju jedinstvenim konceptom. Kako bi se ostvario društveni i emocionalni razvoj djeteta predškolske dobi, prethodna istraživanja istaknula su učenje temeljeno na igri kao jedan od glavnih izvora dječjeg razvoja. Vigotski (1971) je isticao i da igra nije dominantan oblik aktivnosti, ali je, u određenom smislu, vodeća linija razvoja u predškolskim godinama. Kroz učenje temeljeno na igri, dijete se može aktivno uključiti u ljude, predmete i prikaze koji daju njegov smisao društvenim svjetovima.

Također, Težak i Čudina-Obradović (1996) otkrile su da predškolski program temeljen na igri pomaže poboljšati društveni i emocionalni razvoj djeteta. Djeca predškolske dobi vole se igrati. Provode sate gradeći i rušeći kule, igrajući se kuća i glumeći priče s drugovima u igri. Dok se igra u djetinjstvu uglavnom sastoji od oponašanja ponovljenih radnji, ponekad s varijacijama, u predškolskim godinama igra se proširuje na veći dio djetetova života. Predškolci vole igrati igre koje testiraju i fino ugađaju ovladavanje njihovim tijelima – trčanje, penjanje, ljuljanje, bacanje. Vole graditi strukture od blata, pijeska ili blokova i vole se pretvarati.

Termin socijalno emocionalno učenje prvi put je korišten 1994., ono se fokusira na pozitivan razvoj mladih, promicanje zdravlja i prevenciju problematičnog ponašanja. Za razliku od unilateralnog kognitivnog razvoja u školi, socijalno i emocionalno učenje usmjerava pozornost na razvoj emocionalnih i društvenih vještina, koje određuju uspješnu akademsku izvedbu učenika. Socijalno i emocionalno učenje je proces kojim djeca (i odrasli) stječu znanja, vještine i stavove za učinkovito prepoznavanje i upravljanje emocijama, formuliranje pozitivnih ciljeva, osjećanje i pokazivanje empatije prema drugima, uspostavljanje i održavanje funkcionalnih društvenih odnosa, i donositi odgovorne odluke. U

razvoju društvenih i emocionalnih vještina, ljudi moraju naučiti tumačiti i razumjeti emocije, upravljati impulsima, motivirati se i prihvatiti kontekst zajednice (Jones, Bouffard, 2012).

2.2. Uloga socijalnih i emocionalnih vještina kod djece

Prema Starc i suradnicima (2004) da bi djeca stekla osnovne vještine koje su im potrebne, moraju imati socijalne i emocionalne vještine kao što su suradnja, samokontrola i koncentracija. Povjerenje, sigurnost, prijateljstvo, emocije i smisao za humor dio su socio-emocionalnog razvoja djece. Socijalno-emocionalne vještine predstavljaju djetetovu sposobnost da razumije osjećaje drugih, kontrolira vlastite osjećaje i ponašanje te razumije kako se slagati sa svojim vršnjacima. Drugim riječima, pozitivan odnos između odrasle osobe i djeteta koji ulijeva povjerenje i sigurnost ključ je pravilnog društvenog i emocionalnog razvoja. Kao i u svim područjima dječjeg razvoja, socijalno-emocionalni aspekti vrlo su važni u prvim mjesecima i izravno su povezani s okolinom i iskustvima koja dijete okružuju.

Socijalno i emocionalno učenje i razvoj djece jednako su važni kao fizički i kognitivni razvoj. Djeca se ne rađaju sa socijalnim i emocionalnim vještinama i odgovornost je roditelja, odgajatelja i skrbnika da podučavaju i promiču te vještine. Društveni i emocionalni razvoj, pritom, pomaže djeci da razumiju svoj identitet u svijetu, uspostave dobre odnose s drugima i definiraju svoje stilove učenja. To je ono što ljudima pomaže u komunikaciji, povezivanju s drugima, rješavanju sukoba i razvijanju samopouzdanja kako bi postigli svoje ciljeve (DeVries, 1997).

Prema istraživanju Domitrovicha i suradnici (2017) adekvatan društveni i emocionalni razvoj u ranim godinama povezan je sa sljedećim čimbenicima:

- bolji razvoj načina izražavanja, mišljenja i društvenih vještina
- bolja prilagodba predškolskom i školskom okruženju, što je u izravnoj vezi s boljim pokazateljima akademskog uspjeha, suradnjom s vršnjacima i boljim međuljudskim odnosima

- manje pokazatelja problema u ponašanju u vrtiću i školi; kao što su socijalna izolacija, agresivno ponašanje, hiperaktivnost, obrasci pažnje i ponašanja.
- čak i u odrasloj dobi, sreća i opće blagostanje.

Društvene i emocionalne vještine potrebne su za:

- prepoznavanje i shvaćanje kako se osjećamo
- objašnjavanje i razumijevanje emocionalnih stanja drugih
- upravljanje jakim emocijama na konstruktivan način
- uravnoteža vlastitog ponašanja.
- razvijanje sposobnosti suosjećanja s drugima.
- izgrađivanje i održavanje trajnih odnosa.
- razvijanje sposobnosti povjerenja i izgradnje odnosa s drugima.
- osjećaj zadovoljstva sa sobom i drugima.
- osjećaj sposobnosti za postizanje ciljeva koje ste postavili za svoj život.

Kao što se vidi iz popisa, ove su vještine iznimno važne i korisne za djecu tijekom djetinjstva, adolescencije i naravno, odrasle dobi. Socijalne emocionalne vještine počinju se uspostavljati u prvim godinama života. Npr. jednomjesečna beba uspostavlja kontakt očima sa skrbnikom kako bi ostala u kontaktu s njim (Domitrovich i sur., 2017).

2.3. Promicanje igre za socijalni i emocionalni razvoja djeteta

Vrlo je važno usredotočiti se na poboljšanje društvenih emocionalnih vještina tijekom djetinjstva. Bilo kod kuće ili u odgojno obrazovnim ustanovama, dječaci i djevojčice moraju naučiti kako uspostaviti odnos s drugima i naučiti kako upravljati svojim emocijama kako bi postigli svoje ciljeve. Glavni cilj dobrog obrazovanja je

socijalna prilagodba osobe: promicati njihovu integraciju u društvo, naučiti komunicirati s drugima ili razviti različite načine osjećanja, djelovanja i razmišljanja. Sve ove kvalitete su vitalne kako bi se osoba u odrasloj dobi mogla uklopiti u društvo (Domitrovich i sur., 2017).

Tijekom predškolskih godina i prvih godina osnovne škole, empatija i suradnja su dvije vještine koje bi trebale imati veliki prioritet. Trebalo bi pomoći učenicima da uspiju tako što ih se može naučiti da se rano organiziraju. Najbolji način za razvoj društvenih emocionalnih vještina kod djece je biti prirodan i zabavan u svakodnevnom kontekstu. Na primjer, društvene igre mogu biti vrlo korisne za učenje djece da se izmjenjuju, obraćaju pažnju i slušaju druge. Knjige, crtici i filmovi također mogu biti korisni alati za izgradnju empatije. Može se pitati djecu što svaki od likova osjeća i zbog čega se tako osjećaju. Igranje uloga također je jako korisno za promicanje asertivnosti. S opadanjem igre postoji rizik od gubitka ljubavi, društvene povezanosti, međusobnog poštovanja, prijateljstva, suradnje i natjecanja. Dakle, igra je važna komponenta kurikuluma za razvoj djeteta. Jean Piaget smatrao je igru ne samo odrazom kognitivnih vještina, već i dječjeg svakodnevnog života i problema. Kroz igru je moguće povezati intelekt s emocijama. To je razlog zašto je Piaget vjerovao da će dječje igračke imati reperkusije iskustava djeteta u nedavnoj prošlosti (Piaget, 1964).

Za djecu predškolske dobi, međutim, što su igračke jednostavnije, to su učinkovitije u poticanju dječje kreativne igre, učenja i razmišljanja. Dopustiti djeci da budu u dodiru s prirodnim materijalima kao što su vuna, pamuk i svila, kamenje, drvo i metali koji su lako dostupni u njihovom okruženju može poboljšati njihove osjetilne dojmove. Djeca mogu naučiti kako su stvari različite, a istovremeno mogu osjetiti i razlikovati različita osjetila svojih igračaka umjesto da isti osjećaj dobiju dodiranjem samo na plastične igračke (Funk, Ho, 2018).

Odabir pravih igračaka za djecu u skladu s njihovim razvojnim potrebama može doista podržati njihov cjelokupni razvoj: fizički, društveni i kognitivni rast. Na primjer, maloj bi djeci bilo teško rukovati igračkama koje su premale. Odgovarajuće

veličine igračka pomažu razvoju djetetovih velikih i malih mišića te potiču koordinaciju oko-ruka. Igračke bi trebale biti dovoljno jednostavne u skladu s djetetovom dobi da mogu shvatiti što s njima učiniti kao svoje iskustvo svijeta oko sebe. Otvorene igračke, poput kockica, njeguju socijalne vještine poput pregovaranja i razvijaju kognitivne vještine poput jezika i grupiranja. Predškolski programi koji nude zdravu kombinaciju igre i učenja otkrivanja koje dijete pokreće mogu biti vrlo korisni za malu djecu (Domitrovich i sur., 2017).

Današnji roditelji nisu svjesni ili ne mogu svojoj djeci rano pružiti prilike za vršnjačka iskustva, što može dovesti do kasnije neprilagođenosti u kasnijim odnosima i aktivnostima učenja u institucionalnom okruženju. Osim toga, većina roditelja ne razmišlja o važnosti igre u razvoju svoje djece, poput fizičkog, socijalnog, emocionalnog i jezičnog razvoja. Nedovoljno su upoznati i nesvjesni koncepta učenja kroz igru. Stoga je cilj podržati roditelje i skrbnike u njegovanju socijalnog i emocionalnog razvoja djece predškolske dobi koristeći igru (Corso, 2007).

2.4. Značaj socijalnog i emocionalnog razvoja za budući razvoj

Za malu i mlađu djecu identificirano je nekoliko strategija socijalnog razvoja koje promiču razvoj djetetove sposobnosti da se optimalno nosi sa svojom emocionalnom nevoljom. Neki od njih uključuju kontingentne reakcije odraslih na djetetovo izražavanje emocija. Pritom, podržavajuće reakcije uključuju:

1. priznavanje djetetove emocije i tretiranje iste kao legitimne reakcije na uznemirujući događaj,
2. pomaganje djetetu da se osjeća bolje (npr. pružanjem utjehe) i
3. pomaganje djetetu da se aktivno nosi s izvor njihove nevolje (npr. naučiti kako ispraviti uznemirujuću situaciju ili izbjeći stresor).

Roditeljska ponašanja koja podupiru emocionalnu kompetenciju kod mlađe djece mogu imati negativan učinak kada se primijene na stariju djecu ili generaliziraju u širem rasponu konteksta (Funk, Ho, 2018).

Poticanje djece da slobodno priznaju svoju nevolju može biti poželjno u kontekstu interakcije između mlađe djece i njihovih roditelja ali takvo otvoreno izražavanje može biti problematično u kontekstu društvenih interakcija između starije djece i njihovih vršnjaka (npr. može se percipirati kao "bebasto" i dovesti do odbijanja od strane vršnjaka). Osim njihovog kontingenta reagiranja na dječje emocije, identificirana su i druga ponašanja skrbnika koja utječu na razvoj veće ili manje emocionalne kompetencije. To uključuje učenje putem promatranja od strane djeteta i eksplicitne upute od strane njegovatelja (Funk, Ho, 2018.).

Promatrajući kako odrasli reagiraju na emocionalno izazovne situacije, djeca mogu razviti vlastiti repertoar odgovora. Na primjer, djeca koja promatraju odrasle u svom okruženju kako ljutito reagiraju na širok raspon potencijalnih izazivača ljutnje mogu i sama razviti takvu tendenciju. Nadalje, kada djeca dostignu odgovarajuću razinu kognitivnog i jezičnog razvoja, skrbnici mogu eksplicitno razgovarati o prikladnim i neprikladni načini reagiranja na interpersonalnu prijetnju i drugi izazivači negativnih emocija. Socijalno i emocionalno zdravlje djece utječe na njihov cjelokupni razvoj i učenje. Istraživanja pokazuju da su djeca koja su mentalno zdrava obično sretnija, pokazuju veću motivaciju za učenje, imaju pozitivniji stav prema školi, revnije sudjeluju u školskim aktivnostima i pokazuju bolji akademski uspjeh od manje mentalno zdravih vršnjaka (De Vries, 1997).

Djeca koja pokazuju socijalne i emocionalne poteškoće obično imaju problema s praćenjem uputa i sudjelovanjem u aktivnostima učenja. U usporedbi sa zdravijim vršnjacima, vjerojatnije je da će patiti zbog odbacivanja od strane druge djece, imati nisko samopoštovanje, imati slabija postignuća u vrtiću/ školi i sl. Stoga je socijalno i emocionalno zdravlje djece jednako važno kao i njihovo fizičko zdravlje, te utječe na njihovu sposobnost razvoja i potencijal da vode ispunjen život. Učitelji/Odgojitelji mogu promicati socijalno i emocionalno zdravlje djece na mnogo

načina, na primjer, organiziranjem okruženja bogatog materijalima za poticanje društvenih interakcija među djecom. Ističu se dvije najvažnije prakse: izgradnju odnosa punog povjerenja i provođenje namjerne nastave. Pomaganje djeci da razviju društvene i emocionalne vještine poanta je svakog dobrog programa za malu djecu. Učitelji (i svi skrbnici) igraju ključnu ulogu u pomaganju djeci da razviju socijalnu i emocionalnu kompetenciju. Učitelji mogu namjerno podržati socijalno i emocionalno zdravlje djece korištenjem dječjih knjiga, planiranjem aktivnosti, podučavanjem na licu mjesta, davanjem učinkovitih pohvala, modeliranjem prikladnog ponašanja i davanjem znakova (Baylor, Kim, 2006).

3. GLAZBA KAO ČIMBENIK RAZVOJA EMOCIJA KOD DJETETA PREDŠKOLSKE DOBI

3.1. Glazba i utjecaj na razvoj glazbenih sposobnosti kod djeteta

Prema Nattiezu (1999) glazba je temeljni kanal komunikacije: pruža sredstvo pomoću kojeg ljudi mogu dijeliti osjećaje, namjere i značenja. Glazba može vršiti snažne fizičke i bihevioralne učinke, može proizvesti duboke emocije u nama i može se koristiti za generiranje beskrajno suptilnih varijacija izražajnosti od strane vještih skladatelja i izvođača, tako da se izuzetno složene informacijske strukture i sadržaji mogu izuzetno brzo prenijeti između ljudi.

Glazba je nešto što radimo s drugima i za druge, a što svojim komunikacijskim svojstvima može pružiti vitalnu životnu liniju ljudske interakcije onima kojima posebne potrebe otežavaju druga sredstva komunikacije. Brze tehnološke promjene koje su se dogodile tijekom posljednja dva desetljeća dovele su do jednako brzih promjena u raznolikosti i dostupnosti glazbe te u načinima na koji se ljudi bave i 'troše' je. Digitalna revolucija i odgovarajući razvoj u minijaturizaciji i prenosivosti opreme za snimanje i reprodukciju glazbe znače da mnogi slušatelji širom svijeta u bilo kojem trenutku mogu čuti gotovo svaku glazbu, od kojih neki mogu nositi cijele svoje glazbene knjižnice svugdje gdje god se nalaze ići. Te promjene također znače da mnogo više ljudi ima sredstva za skladanje, snimanje i izvođenje vlastite glazbe nego u bilo kojem trenutku u prošlosti (Nikolić, 2018).

Sveprisutnost glazbe u svakodnevnom životu i odgovarajuća diversifikacija glazbenog ponašanja vjerojatno objašnjavaju zašto je došlo do eksplozivnog povećanja zanimanja za glazbenu psihologiju tijekom posljednjih godina (Sloboda i sur., 2001). Glazba je značajna za razvoj svakog djeteta. Utječe na razvoj umnih sposobnosti i na izgrađivanje estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti. Glazba utječe na cjelovit razvoj djeteta: inteligencije, kreativnih sposobnosti, sposobnosti čitanja, socijalne interakcije. Djeca koja vježbaju motoričko-glazbene zadatke

vještija su u odnosima s vršnjacima i odraslima. Djeca koju se u predškolskom periodu potiče u glazbenim aktivnostima brže i s većom točnošću savladavaju probleme u igrama. Povučenoj djeci, koja imaju poteškoća u ostvarivanju socijalnih kontakata, glazbene aktivnosti omogućuju da se izraze, da kroz pjesmu i igru sudjeluju u aktivnosti te razviju osjećaj kolektivnog duha. Glazba potiče socijalne vještine – djeca lakše razumiju sebe i druge, potiče se razvoj empatičnosti, lakše se izražavaju unutrašnje emocije te se potiče razvoj samopouzdanja (Nikolić, 2018).

Biološke glazbene mogućnosti ima svako normalno razvijeno dijete. Ono ima mogućnost prepoznavanja i reprodukcije zvuka i zvukovnih kombinacija. Glazbene sposobnosti rano se pokazuju, a čak i fetus reagira na ritmičke podražaje i vanjske zvukove. Djeca u prvom tjednu svog života mogu razlikovati visinu tona. Glazbene sposobnosti obuhvaćaju nekoliko različitih sposobnosti, a najvažnija sposobnost je ona koja se temelji na osjećaju za visinu tona, odnosno razumijevanje melodije. Ostale sposobnosti su percepcija ritma, pamćenje melodije, utvrđivanje intervala, shvaćanje tonaliteta, sposobnost uočavanja estetskog značenja i apsolutni sluh. Također, okolina je ta koja ima velik utjecaj na razvoj djetetovih glazbenih sposobnosti. Djetetu treba omogućiti aktivno sudjelovanje u glazbenom doživljaju, odnosno izložiti ga pjevanju i glazbi. Glazbeni talent se rano pokazuje, a pokazuju ga samo neka djeca (Starč i sur., 2004).

Znakove glazbenog talenta kod djeteta možemo primjetiti ako ono pokazuje zanimanje za zvukove u okolini, pozorno i mirno sluša glazbu, umiruje se na zvuk ili glazbu, traži prilike za slušanje i stvaranje glazbe, točno reproducira pojedine tonove, lako pamti i reproducira dijelove melodija i slično. Kako bi glazbeni poticaj u jaslicama bio što kvalitetniji, djetetu treba često pjevati dok ga držimo na rukama, tiho mu pjevati uz dnevnu njegu, hranjenje, uspavljivanje te dijete uključiti u ritmičke aktivnosti. Djeci treba osigurati stjecanje ključnih glazbenih iskustava, kao što su istraživanje glazbe, stvaranje i izvođenje glazbe te upotreba glazbenih elemenata. Tijekom svih glazbenih aktivnosti treba pozorno promatrati djecu i ako

su potencijalno talentirani, treba im osigurati dodatne glazbene aktivnosti (Starc i sur., 2004).

3.2. Utjecaj glazbe na razvoj djeteta

Istraživanja su pokazala da glazba može imati značajan utjecaj na motoričke i kognitivne sposobnosti djeteta, kao i na njegov socijalno-emocionalni razvoj, te je osobito važno za pomoć djeci u razumijevanju i upravljanju emocijama, izgradnji povjerenja i stvaranju značajnih odnosa (Belapurkar, 2017).

Stvaranjem glazbe sa svojim djetetom, ne samo da se roditelj povezuje s njim, već mu daje i snažan temelj za zdrav, sretan i uspješan život. Glazba može poticati društvenu i emocionalnu kompetenciju djece kao dio holističkog pristupa obrazovanju u ranom djetinjstvu. Slušanje glazbe, pjevanje pjesama, sviranje instrumenata i kretanje u ritmu izvrsni su načini da mala djeca razviju samosvijest. Glazba im može pružiti kreativan izlaz za izražavanje svojih osjećaja i emocija, istovremeno im dopuštajući da istraže svoj identitet i daju smisao svojim iskustvima (Heyworth, 2013).

Kroz uključivanje u glazbene aktivnosti, djeca mogu naučiti vjerovati svojim sposobnostima i izgraditi vlastiti jedinstveni osjećaj sebe. Osim toga, mogu istraživati i učiti o svojim fizičkim i mentalnim sposobnostima dok eksperimentiraju s različitim glazbenim stilovima i žanrovima. Kako bi potaknuli samosvijest, roditelj treba pustiti svom djetetu razne pjesme i zamoliti ih da prepoznaju kako se osjeća svaka pjesma. Mogli bi se iznenaditi koliko je dijete osjetljivo na emocionalne nijanse glazbe. Dok pjevate uz različite melodije, potaknite dijete da se kreće u ritmu kako bi bolje razumjelo i izrazilo ono što osjeća (Bilhartz i sur., 2020).

Podižući samosvijest korak dalje, glazba također može pomoći djeci da nauče samoregulaciju, važan aspekt filozofije svjesne discipline. Sposobnost prepoznavanja i razumijevanja različitih emocija pomaže djeci reagirati na

odgovarajući način, zadržati pribranost i kontrolirati svoje ponašanje. Naučit će prilagodljivost i otpornost u teškim situacijama.

Kad djeca mogu upravljati svojim emocijama, bolje su opremljena da ostanu smirena kada su preopterećena, rješavaju probleme i nose se sa stresom. Zanimljiv način vježbanja vještina samoregulacije je igranje glazbenih stolica s vašim djetetom. Ova klasična igra od djece zahtijeva da slijede pravila, kontroliraju svoje impulse i ostanu usredotočeni kako bi ostali u igri. Izlaganje djece različitim glazbenim stilovima pomaže im razumjeti i cijeniti različite kulture, tradicije i perspektive, promičući društvenu svijest, kao i empatiju i suradnju. Vještine odnosa ključne su za izgradnju zdravih i pozitivnih veza s drugima. Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima djeca uče razvijati povjerenje, učinkovito komunicirati, surađivati s vršnjacima i rješavati sukobe (Belapurkar, 2017).

Zabavan način za promicanje vještina odnosa je pjevanje pjesme u kojoj svaka osoba pjeva drugačiji dio i mora slušati kako bi koordinirala s drugima, ističući međusobne jedinstvene doprinose. Naučiti donositi odgovorne odluke bitan je dio odrastanja. Kroz glazbena iskustva djeca uče kako procijeniti svoje mogućnosti, donositi odluke i preuzeti odgovornost za svoje postupke. Kako bi roditelj pomogao svom djetetu, moguće je zajedno stvoriti priču i odlučiti o likovima i događajima, uključujući glazbu koja ide uz svaku scenu. Također može se planirati glazbenu izvedbu sa svojim djetetom, gdje ono odabire glazbu i druge aspekte rutine poput kostima i rekvizita. Ove divne aktivnosti će potaknuti proaktivne vještine donošenja odluka djeteta dok stvara uspomene. Od pjevanja i sviranja instrumenata do stvaranja glazbenih priča, postoje mnogi kreativni načini na koje roditelji i skrbnici mogu koristiti glazbu za podršku društveno-emocionalnom razvoju svog djeteta. Uz malo zabave i kreativnosti, može se pomoći djetetu da razvije vještine potrebne za uspjeh i napredovanje u životu. Igre s pjevanjem pružaju prilike za društvene interakcije, kao što su izmjenjivanje, biranje partnera i igranje uloga. Oni uče nesvjesno i spontano kroz aktivno uključivanje u strukturiranu igru. Primarni fokus obrazovanja djece stavlja na umjetničko obrazovanje, posebno glazbeno

obrazovanje. Aktivno sviranje glazbe i pjevanje osnova su pažljivog razvoja glazbenih vještina (Bilhartz i sur., 2020).

3.3. Učinak glazbe na razvoj inteligencije djeteta

Rani razvoj mozga svodi se na izgradnju veza putem ulaza iz vanjskog svijeta, a glazba pruža bogat i dopunski izvor dok se mozak djeteta razvija. Izloženost glazbi omogućuje mladima učenje o niz nota, tonova i riječi koje će kasnije koristiti, i na taj način izgrade neuralne puteve koji mogu utjecati i poboljšati kognitivne sposobnosti za cijeli život (Hughes i sur., 1999).

Glazba gradi neuralne putove u cijelom mozgu, ali posebno u žuljevitom tijelu, tkivu koje povezuje dvije hemisfere mozga. To, vjeruju neurolozi, donosi čitav niz dobrobiti, uključujući povećanu sposobnost rješavanja problema i veću emocionalnu otpornost.. U 1990-ima istraživanja su pokazala da bi slušanje klasične glazbe učinilo bebe pametnijima, pogotovo matematički precizna Mozartova djela. Čini se da ima istine u ovom fenomenu, koji se ponekad naziva "Mozartov efekt" (Trehub, 2003).

Jedna je teorija da glazba, posebice puštanje glazbe, jača vezu između djetetovog osjetila sluha i sposobnosti mozga da obrađuje zvukove. Drugim riječima, jedna je stvar čuti glazbu, a druga je u potpunosti prepoznati suptilne promjene u tonu i obrascima unutar glazbe. Ova sposobnost prepoznavanja suptilne složenosti može se prenijeti u druga područja i poboljšati kognitivne performanse. Nakon što je dijete dovoljno staro da pokaže interes, glazbene aktivnosti i lekcije mogu ojačati tu sposobnost i pomoći da se te dobrobiti prenesu u odraslu dob (Hughes i sur., 1999).

Prema Foti (2020) glazba je važna u ranim godinama jer utječe na dječju inteligenciju i emocije te im pomaže razviti vještine, uključujući:

- rani jezični razvoj

- povećana sposobnost učenja stranih jezika
- poboljšano raspoloženje i emocionalna regulacija
- fizička izdržljivost
- strpljenje i disciplina
- gruba i fina motorika
- sposobnost prepoznavanja malih razlika između zvukova (slušna diskriminacija)
- suradnja i međukulturalna svijest
- poboljšano pamćenje i koncentracija
- samopouzdanje, samopoštovanje i samoizražavanje

Gotovo da nema aspekta ljudske kognicije i razvoja koji se ne može poboljšati slušanjem i učenjem sviranja glazbe. Ove dobrobiti traju i u odrasloj dobi, pa čak i u starijoj dobi, jer kada mozak rano izgradi više živčanih puteva, taj je mozak sposobniji zadržati nove informacije i oduprijeti se pogoršanju pamćenja (Foti, 2020).

3.4. Učinak glazbe na emocionalnu inteligenciju djeteta predškolske dobi

Glazba je univerzalni jezik koji ne treba prevoditi. Glazba zahtijeva ruke, glave i srca zajedno. Budući da su se u razdoblju djetinjstva razvile sve osnove rasta, glazba nudi alat za izražavanje njihovih misli i osjećaja. Djetetova sposobnost da izrazi svoj um kroz ton, emocije i pokret može se razviti kroz glazbu (Starc i sur., 2004).

Kroz kretanje i pjevanje, glazba nudi jezik kretanja, jer glazba ima takt (fiksni i pravilan ritam), ritam (duljina kratkog zvuka) i melodiju (visok-niski ton). Prema

Hallamu (2010), glazba može biti zdrav i siguran stimulans. Postoji nekoliko razloga zašto glazba može biti zdrav i siguran stimulans, a to su:

1. mnoštvo vrsta glazbe
2. bez predrasuda, budući da glazba može zabaviti sve ljude različite dobi, rase, kulture itd.
3. često optimistična
4. osvježavajuća
5. potpuno pod našom kontrolom
6. prijateljski nastrojena

Osim toga, glazba i drugi umirujući zvukovi mogu opustiti tjeskobu i stres, tako što:

1. snižavaju hormone povezane sa stresom
2. odvlače pozornost od straha, napetosti i svakodnevnih problema.
3. omogućuje prirodni hormon endorfina koji djeluje na ublažavanje boli
4. djeluje opuštajuće
5. pročišćavaju um
6. smiruju i usklađuju unutarnji ritam
7. ublažavaju osjećaj depresije i ljutnje
8. uklanjaju negativni i uznemirujući um
9. blokiraju neželje bučne glasove korištene s osjetljivim zvukom (Hallam, 2010).

Glazba povezuje djecu s njihovim kulturnim naslijeđem, pomažući im da steknu kulturna uvjerenja i vrijednosti. Slušanje glazbe također izlaže djecu drugim vremenima i kulturama i pruža im priliku da ih cijene. Kroz ovaj proces uče da za stvaranje lijepe glazbe moraju imati jedinstvo i raditi zajedno. Glazba utječa na socijalne (društvene) vještine na sljedeći način (Belapurkar, 2017):

1. glazba povezuje djecu koja inače ne bi otkrila da imaju nešto zajedničko, dijeljenje ljubavi prema određenim vrstama glazbe stvara gotovo automatsku vezu. Pomaže djeci pružiti okvir u kojem se mogu družiti.
2. djeca reagiraju na glazbu, djeca se mogu približiti kako bi razgovarala, stvarajući „društveniji“ prostor.
3. glazba može pomoći djeci i roditeljima da se međusobno povežu stvarajući opuštenu atmosferu za komunikaciju ili zajedničke aktivnosti.
4. djeca reagiraju na glazbu, a možda je to razlog zašto roditelji instinktivno pjevaju svojoj djeci. Kada pjevamo bebama, to je neka vrsta komunikacije između vas i bebe. Ovo može postaviti temelje za učinkovitu verbalnu komunikaciju kada beba poraste.
5. sudjelovanje u glazbi, bilo kao ples, učenje ili sviranje instrumenta –daje djeci osjećaj samopouzdanja koji unose u svoje međuljudske odnose. Samouvjerena djeca imaju tendenciju privlačenja prijatelja.

Glazba i pjevanje mogu pomoći djeci da slijede svoju rutinu. Npr. pjesme za čišćenje sobe dnevnog boravka upozoravaju djecu da je vrijeme da odlože svoje igračke i prijeđu na drugu aktivnost. Puštanje tihe glazbe jasan je signal za vrijeme popodnevnog odmora. Glasna, energična glazba može ih pokrenuti ili im pomoći da potroše energiju prije nego što pređu na tiši zadatak. Učinak glazbenih aktivnosti na socijalno-emocionalni razvoj djece pruža čvrstu potporu tvrdnji da sudjelovanje u dosljednim tjednim glazbenim aktivnostima poboljšava socijalni emocionalni razvoj male djece u dobi od 5 i 6 godina bez obzira na konstelaciju njihovog temperamenta (Belapurkar, 2017).

Dobro planirane glazbene aktivnosti s fokusom na sve aspekte dječjeg razvoja učinkovite su kada se koriste kao medij koji pomaže poboljšati učenje subjekata u glazbenosti, kao i društveni emocionalni razvoj. Osim razvoja osobnih i društvenih vještina, glazba također ima sposobnost povećanja emocionalne osjetljivosti (Resnisow i sur., 2004).

3.5. Glazba kao terapija za djecu s razvojnim teškoćama

Glazbena terapija djeluje kao posebna disciplina u interdisciplinarnom polju znanosti i umjetnosti. Za razliku od glazbenog obrazovanja, glazbena terapija je usmjerena na razvoj i poboljšanje neglazbenih vještina koristeći glazbu kao simbol emocionalnog i osobnog rasta. Glazbena terapija kao disciplina obuhvaća interdisciplinarno područje znanosti i umjetnosti i može biti učinkovita u poticanju djetetovih vještina u različitim razvojnim područjima. Glazbeni terapeut, kao stručni savjetnik u programima obrazovanja djece s teškoćama u razvoju, može podržati rad drugih stručnjaka, ali i jedinstveno pridonijeti radu (Katušić i Burić, 2021).

Diljem svijeta mnogi glazbeni terapeuti služe djeci s invaliditetom u privatnoj praksi, vrtiču i školskim ustanovama. Iako su dostupna neka klinička istraživanja glazbene terapije kao validiranog pristupa olakšavanju socijalnih nedostataka, ona su još uvijek ograničena.

Rana intervencija u djetinjstvu i posebno obrazovanje postigli su značajan napredak u posljednjih 20 godina. Usluge glazbene terapije također su korištene kao jedna od povezanih usluga za malu djecu u odgoju i obrazovanju djece s teškoćama. Intervencije glazbene terapije pokazale su se vrlo učinkovitima kod djece. Uspješna upotreba glazbenoterapijskih intervencija za poboljšavanje socijalnih vještina dobro je dokumentirana u glazbenoterapijskoj literaturi. Primjena glazbene terapije je atraktivna, isplativa, jednostavna za korištenje, neinvazivna, sigurna i ima minimalne nuspojave. Visoka učinkovitost glazbene terapije kada se koristi za poboljšavanje socijalnih vještina u djece s invaliditetom, uzrokuje da sve više ljudi iz zemalja diljem svijeta bude otvoreno za korištenje sesija glazbene terapije za povećanje socijalnih vještina kod djece s teškoćama u razvoju (Seyyed i sur., 2015).

Istraživači vjeruju u važnost razvoja odgovarajućih društvenih vještina u obrazovanju u djetinjstvu. Konstantno učenje kliničkih vještina i poboljšavanje kliničkih iskustava vrlo su važni za svakog glazbenog terapeuta. Istraživanje upotrebe glazbene terapije za olakšavanje razvoja socijalnog funkcioniranja ne

samo da može podržati i poboljšati učinkovitost glazbene terapije u području socijalnih vještina, već također pokazuje percepciju glazbenih terapeuta o glazbenoj terapiji kao učinkovitim pristupu za povećanje socijalnih vještina, koji teoretski okviri koje glazbeni terapeuti koriste kada se bave socijalnim vještinama, koje su ideje glazbenih terapeuta o korištenju glazbene terapije za olakšavanje razvoja socijalnog funkcioniranja i koje su stvarne intervencije koje glazbeni terapeuti primjenjuju (Chin, Bernard- Opitz, 2000).

3.6. Uloga roditelja u otkrivanju razvoja djetetovih emocija kroz glazbu

Okolina utječe na djetetove emocije, jedna od uloga roditelja u obitelji je formiranje emocija djeteta koje će uvelike utjecati na njegovo svakodnevno ponašanje. Različiti stilovi roditeljstva utjecat će na osobnost djeteta (Bilhartz i sur., 2020).

Dobar roditeljski stil trebao bi biti velikodušan i popustljiv, pri čemu roditelji djeci daju slobodu djelovanja, a ne zabranjivati ili prezahtjevati. Popustljivo velikodušni roditelji, topli, brižni i uključeni u rad s djecom, ali još uvijek drže umjerenu kontrolu. Za fizičku spremnost djeteta postoje neke stvari koje roditelji moraju znati.

Prema autoru Belapurkar (2017) važni su sljedeći elementi:

1. glazbeni instrumenti dizajnirani su u skladu s djetetovim držanjem, nisu preteški, preveliki ili previše fizički opterećuju.
2. razumijevanje tjelesnih karakteristika djece uz pojedine instrumente. Prepoznavanje djeteta, svidjelo mu se ili ne, osjećaja koje stvara instrument koji svira. Roditelji trebaju obratiti pozornost na djetetovo emocionalno stanje i stanje ponašanja. Na primjer, vrlo aktivnom djetetu više odgovara bubnjevi nego violina. S druge strane, tihom djetetu više bi bilo drago čuti

zvuk violine nego trube. Za djecu koja više vole raditi sama, odaberite instrument poput gitare ili klavira. Roditelji imaju vrlo važnu ulogu da ih kontinuirano potiču i motiviraju. Oni daju inspiraciju i podučavaju djecu da sviraju odabrani instrument. Roditelji bi trebali razvijati i jačati pozitivno samopoštovanje djece, iskoristiti svaku priliku za stvaranje harmonije, poticati djetee na samostalnost

3. težnja za ravnotežom.
4. omogućiti djetetu da odabere glazbu koju želi čuti npr. Slušanje glazbe kao most među generacijama. Djeca otkrivaju sadržaj i poruke tonom, okusom i pokretom. Ali to se može učiniti dobro samo ako dijete stekne neposredno iskustvo glazbe.

Glazbeno iskustvo potrebno je za razvoj osnovnih glazbenih vještina kod djece. Stoga odrasli igraju važnu ulogu u poboljšanju osnovnih glazbenih vještina djeteta. Sposobnost slušanja vrlo je važna ili bitna sposobnost. Glazba prenosi poruku koja će biti dobro primljena ako se može dobro čuti, uhvatiti ili osjetiti. Aktivnosti slušanja mogu se provoditi kad god se uči nova pjesma, na primjer uz glazbeni instrument ili uz pjevušenje i zatim ponavljanje pjesme. Postoje aktivnosti slušanja usmjerene na (Belapurkar, 2017):

1. proživljavanje uloge ritma i ritamskog uzorka u izgradnji glazbene atmosfere
2. povećanje osjetljivosti na sadržaje i poruke izražene glazbom ili pjesmom
3. življenje glazbenog izričaja.

Bez obzira izvode li djeca glazbu zajedno s jednim roditeljem/djetetom ili cijelom obitelji ili skupinom, mogu iskusiti povezani osjećaj zajedništva. Grupni učinak gradi povjerenje u djecu, koja mogu prepoznati međusobna postignuća, ispoljavati suosjećanje i opraštati pogreške kroz suradnju. Uče poštivati jedni druge, njihovo individualno samoizražavanje razvija se kroz iskustvo pripadnosti zajednici. Poštovanje, suradnja i aktivnost u zajednici čine važne socijalne vještine, čiji je razvoj vrlo važan od rane dobi (Bilhartz i sur., 2020).

3.7. Uloga odgajatelja u otkrivanju razvoja djetetovih emocija kroz glazbu

Znanstvena literatura ukazuje, s jedne strane, da u svim obrazovnim procesima u kojima sudjeluje odgajatelj postoji emocionalna komponenta koja uvjetuje proces poučavanja-učenja (Belapurkar, 2017).

Prema autoru Heyworth (2013), današnje društvo zahtijeva pojedince koji su sve sposobniji prilagoditi se promjenama, te s vještinama suradničkog rada. To je dovelo do implementacije različitih obrazovnih programa koji nastoje uvesti razvoj emocionalne kompetencije u predškolskoj ustanovi. U isto vrijeme, neke studije koje pripadaju poljima psihologije, neuroznanosti i bihevioralnih znanosti istraživale su važnost emocionalnog obrazovanja u odgojno-obrazovnom sustavu. Osim toga, središnja uloga glazbe dokazana je u aspektima kao što su emocionalno izražavanje, emocionalna indukcija i emocionalna regulacija.

Razvoj djetetovog interesa za glazbu te poticaj djeteta na sudjelovanje u raznim glazbenim aktivnostima poput pjevanja, slušanja glazbe, sviranja instrumenata i plesanja uz glazbu, temeljni je zadatak odgajatelja. Izborom kvalitetnog glazbenog repertoara moguće je utjecati na razvoj dobrog glazbenog ukusa.

Kao šta nam je važno aktivno slušanje, isto je toliko bitno i pasivno slušanje, stoga odgajatelj treba odabrati kvalitetnu glazbu koja će svirati u pozadini dok djeca rade svakodnevne aktivnosti. Odgajatelj treba biti kompetentan za uočavanje glazbenog interesa djece, te fleksibilan i znati taj interes iskoristiti za daljnji glazbeni razvoj djece, stoga je iznimno važno voditi dokumentaciju o aktivnostima djece i izjavama. Dvije su studije primijetile da djeca s glazbenim obrazovanjem imaju veću sposobnost prepoznavanja emocija. Pripisivanje ovog učinka glazbenim iskustvima pojačano je studijom koja nije otkrila razlike prije takvog treninga. Druge studije pokazale su kako su određene obrazovne intervencije uz korištenje glazbe dovele do poboljšanja u emocionalnom prepoznavanju između djece (Hallam, 2010).

U tom bi smislu za buduća istraživanja bilo zanimljivo eksperimentirati s mjernim instrumentima koji ne ovise o kognitivnim sposobnostima sudionika. U odnosu na dvije studije koje nisu pronašle razlike između grupa sa i bez glazbene obuke u vještinama emocionalnog prepoznavanja, smatramo da rezultati, unatoč tome što su suprotni od očekivanih, ne poništavaju opću tvrdnju da glazba pomaže u emocionalnoj percepciji i procjeni. To je zato što prvo pruža dokaze da je glazba posebno učinkovit instrument za djecu koja su imala slabe socijalne vještine na početku studije, a drugo, naglašava potrebu za kontrolom osnovnih razina sudionika i provođenjem longitudinalnih studija dovoljno dugo da se uhvati poboljšanja nastala uspostavom odnosa koji ove dobrobiti posebno povezuju s glazbenom obukom. Slično tome, utvrđeno je da korištenje prijedloga koji uključuju glazbu poboljšava dječju sposobnost emocionalnog izražavanja, koja su sposobna izraziti percipirane emocije kroz glazbu u dobi od 4-5 godina. Emocionalna regulacija također ima koristi kada se koriste metodologije u kojima glazba igra središnju ulogu. Stoga dobiveni rezultati sugeriraju da korištenje glazbe, bilo u obliku specifičnog kontinuiranog treninga ili jednokratnih intervencija, poboljšava neke aspekte emocionalne inteligencije, posebice emocionalnu percepciju, izražavanje i regulaciju (Heyworth, 2013).

3.8. Glazbene igre i emocije

Uloga igre u razvoju djeteta najintenzivnija je u predškolskoj dobi koja predstavlja temelj učenja u početnom obrazovanju. Za djecu je igra rad, i mišljenje, i umjetnost, i stvarnost, i mašta i odmor – izvor radosti. Funkcija igre u razvoju djece je dvojaka: kognitivne funkcije i razvoj volje. Osnovna funkcionalna vrijednost igre je u tome što oslobađa djecu od vezanosti za situacije....u igri se prvi put javlja divergencija između smislenog i optičkog polja. U igri dijete uči kako se ponašati u prepoznatljivom, mentalnom i ne očitoj situaciji, oslanjajući se na unutarnje

tendencije i motive, ali ne na motive i poticaje koji dolaze od stvari“ (Vigotski, 1971).

U glazbenim plesovima, skladnim slaganjem pokreta s glazbom, djeca imaju mogućnost na prirodan način reagirati na glazbene sadržaje, glazbene pojave i obrasce. Na taj način glazbeni ples, motiviran užitkom, ne samo da izravno utječe na razvoj različitih komponenti muzikalnosti – osjećaja za ritam i melodijsku frazu, izražajnosti u tempu i dinamici, glazbene memorije, sposobnosti aktivnog slušanja, doživljaja, , promatrati i izražavati glazbu, već potiče i čin stvaranja.

Na taj način djeca osvještavaju svoje glazbene mogućnosti, stvaraju vlastite načine glazbenog izražavanja i reprodukcije; otkrivaju i upoznaju svoja zapažanja, osjećaje, potrebe, fantazije, ideje i misli, njihov raspon kreativnosti. Mnogi plesovi izvode se uz pjevanje i značajni su za razvoj glasnoće dječjeg glasa i smisla za lijepo i izražajno pjevanje. Korištenjem glazbenih plesova kod djece razvija se sposobnost otkrivanja, doživljavanja i uvažavanja ljepote u glazbi. Psihologija, posebice dječja psihologija, potvrdila je snažnu vezu između melodije odnosno pjesme i pokreta. Zahvaljujući glazbi dječji pokreti dobivaju odgovarajući impuls (Vigotski, 1971).

Nekoliko primjera glazbenih igara koje sam se sjetila i osmislila, a mogu potaknuti različite emocije kod djece:

1. Igra "Slikanje emocija": Ova igra potiče dječju kreativnost i osjećaje. Odaberite nekoliko različitih emocija (npr. sreća, tuga, ljutnja, strah) i svirajte različite melodije ili glazbene fragmente koji odražavaju te emocije. Djeca tada trebaju nacrtati ili opisati što osjećaju dok slušaju svaku melodiju.
2. Igra "Plesni osjećaji": U ovoj igri odaberite glazbu koja ima različite ritmove i raspoloženja. Dajte djeci slobodu da plešu kako osjećaju uz svaku melodiju. Mogu se poticati različite emocije (npr. brzo i sretno, sporo i tugaljivo) te ih potaknuti da pokažu te emocije kroz ples.

3. Igra "Glazbena priča": Izvedite kratku glazbenu priču kroz različite dijelove, svaki s različitom emocijom. Djeca mogu sudjelovati tako što će izvoditi jednostavne melodije uz svaku emociju ili pokušati interpretirati emocije kroz glazbu na svoj način.
4. Igra "Emocionalna vožnja": Odaberite različite glazbene djelove pjesme koji imaju različite promjene raspoloženja i dinamiku. Djeca mogu "putovati" kroz različite emocionalne stanja dok slušaju glazbu te pokušati izraziti ta stanja kroz pokrete tijela ili glazbene instrumente.
5. Igra "Emocionalna imitacija": U ovoj igri jedno dijete izvodi određenu emociju kroz glazbu (npr. sreću) dok ostala djeca pokušavaju imitirati tu emociju kroz svoje sviranje ili pjevanje. Nakon toga, mogu se zamijeniti uloge i svako dijete može izraziti drugu emociju.

Glazbene igre s pjevanjem kod djece izazivaju veselje, osmijeh, sreću i radost. Kod djece rane dobi najčešće glazbene igre koje se koriste su igre i vježbe s prstićima, tapšalice i druge igre kojima se ostvaruje pozitivno ozračje i socijalni kontakt. Igre i vježbe s prstićima su vrlo korisne jer djeca mogu istraživati pokretljivost prstiju, koordinaciju oka i ruke, a istovremeno uživati u glazbi i ritmu. Ove igre također pomažu u razvijanju pažnje i koncentracije kod djece. U ranoj dobi s takvim igrama i vježbama djeca razvijaju osjećaj za ritam, a u predškolskoj dobi osjećaj za ritam usvajaju preko brojalica (Kolić, 2019).

Igra uz instrumente zahtjevnija je od dječjih brojalica. Poželjno je da glazbu izvodi odgajatelj ili djeca kako bi doživljaj bio kvalitetniji, ali glazba može biti reproducirana i preko nekog pomagala. Klasičan primjer igre uz instrument kojeg možemo navesti je Dan noć gdje djeca prije početka igre trebaju usvojiti pojam visokog i niskog tona kroz razgovor, a zatim kroz igru. Odgajatelj na klaviru svira visoki ili niski ton. Kada čuju visoki ton, djeca moraju ustati, a kada čuju niski, čučnuti (Fabac, 2018).

Izdvojila bi nekoliko načina na koje igra uz instrumente može utjecati na emocije:

1. Radost i veselje: Sviranje živahnih i ritmičkih melodija može izazvati osjećaje radosti i veselja. Ritmičke igre i sviranje veselih melodija potiču osmijeh i pozitivno raspoloženje kod djece i odraslih.
2. Tuga i suosjećanje: Nježne i sporije melodije ili balade mogu izazvati osjećaj tuge i suosjećanja. Glazba ima moć da izrazi duboke osjećaje i emocije koje pomažu u otpuštanju emocionalnog tereta.
3. Uzbudljivost i napetost: Snažne i brze melodije uz pratnju bubnjeva ili drugih udaraljki mogu izazvati osjećaje uzbuđenja i napetosti. Ovakva glazba često se koristi u filmovima i igrama kako bi naglasila dramatične trenutke.
4. Mir i opuštanje: Melodije koje su spore, nježne i umirujuće mogu pomoći u smanjenju stresa i potaknuti osjećaj mira i opuštenosti. Takva glazba često se koristi u terapeutske svrhe za opuštanje i smanjenje anksioznosti.
5. Euforija: Snažne i emotivne izvedbe na instrumentima mogu izazvati osjećaj euforije. Glazba ima moć stvoriti osjećaj uzleta i potaknuti osjećaj divljenja.
6. Nostalgija: Određene melodije i tonovi mogu potaknuti osjećaj nostalgije i vraćanje u prošle trenutke. Ova emocionalna povezanost s glazbom može biti vrlo snažna i duboka.

Još jedna zanimljiva igra je *Igra slušanja glazbe* koja ima velik utjecaj na razvoj djeteta i njegovih sposobnosti kao i prethodne igre. Bez obzira slušamo li glazbu aktivno ili pasivno, ona utječe na nas. Aktivno slušanje glazbe u vrtiću ne provodi se sjedeći i pažljivo slušajući, nego djeca uz glazbu plešu i igraju se. Jedan primjer ovakve igre je *Ledena kraljica* gdje djeca plešu uz glazbu, a kada se glazba zaustavi moraju se ukočiti dok ponovo ne čuju glazbu. Drugi primjer je već spomenuti i dobro poznati *Ples oko stolica* gdje djeca uz glazbu i plesne pokrete kruže oko postavljenih stolica, a kada se glazba zaustavi, svako dijete mora brzo sjesti na jednu stolicu (Fabac, 2018).

4. ZAKLJUČAK

Djeca koja su socijalno i emocionalno kompetentna, koja dobro upravljaju svojim osjećajima i koja prepoznaju i učinkovito reagiraju na osjećaje drugih, u prednosti su u svakom području života, bilo da se radi o obitelji, vršnjacima, članovima škole, zajednici i organizacijama (Brajša-Žganec, 2003). S druge strane, glazba je prisutna u mnogim aspektima naših života, a za djecu glazba igra važnu ulogu u svakoj fazi. Glazba pokreće sva područja dječjeg razvoja: intelektualno, socijalno i emocionalno, motoričko, jezično i cjelokupno opismenjavanje, pomaže tijelu i umu da rade zajedno. Izlaganje djece glazbi tijekom ranog razvoja pomaže im da nauče zvukove i značenja riječi (Nikolić, 2018). Ples uz glazbu pomaže djeci u izgradnji motoričkih vještina dok im omogućuje vježbanje samoizražavanja. Za djecu i odrasle glazba pomaže u jačanju sposobnosti pamćenja. Osim ostalih blagodati glazbe, ona pruža i radost (Heyworth, 2013).

Uvođenje glazbe u svakodnevni život svakog djeteta, i to od njegove najranije dobi ostvariti će se dalekosežni utjecaj u pogledu svih razina njegova razvoja, a posebice emocionalnog. Naime, dijete vrlo često pokazuje potrebu igranja s glazbom, povezivanja glazbe i pokreta te na takav način i izražava vlastite emocije, misli i stavove. Zapravo, u kasnijim razdobljima njihova razvoja, ukoliko su ranije bili izloženi glazbenom sadržaju, vrlo često se događa da glazba postaje jedan od alata koji im pomaže u slučajevima kada se susreću sa nesigurnostima, pa čak i ozbiljnijim stanjima poput depresije ili povećanih razina stresa. Osim mogućnosti izražavanja, glazba utječe i na razvoj određenih sposobnosti koje će svakom djetetu koristiti kako u predškolskoj tako i u odrasloj dobi, a to su kreativnost, empatija, velikodušnost, strpljenje i dobrota.

LITERATURA

1. Ashdown, D., Bernard, M. (2012.) Can explicit instruction in social and emotional learning skills benefit the social-emotional development, well-being, and academic achievement of young children? *Early Childhood Education Journal*, 39(6), str. 397-405.
2. Baylor, A., Kim, Y. (2006.) A social-cognitive framework for pedagogical agents as learning companions. *Educational Technology, Research and Development*, 54(6), str. 569-596.
3. Belapurkar, A. (2017.) Music for emotional and social development of child, *Scholarly research journal for interdisciplinary studies*, 4(1-2), str. 32-37.
4. Bilhartz, T.D, Bruhn, R.A., I Olson, J.E. (2020.) The effect of early music training on child cognitive development. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 20(2), str. 615-636.
5. Brajša-Žganec, A. (2003.) *Dijete i obitelj, emocionalni i socijalni razvoj*. Jastrebarsko: Naklada Slap
6. Chin H. Y. I Bernard-Opitz, V. (2000.) Teaching conversational skills to children with autism: Effect on the development of a theory of mind. *Journal Autism Developmental Disorders*, 30(6), str. 569-83.
7. Corso R. M. (2007.) Practices for Enhancing Children's Social-Emotional Development and Preventing Challenging Behavior, *Gifted Child Today*, str. 51-56
8. DeVries, R. (1997.) Piaget's social theory. *Educational Researcher*, 26(2), str. 4-17.
9. Domitrovich., C., Durlak, J. Staley, K., Weissberg, R. (2017.) Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive

- adjustment and reducing risk in school children. *Child Development*, 88(2), str. 408-416.
10. Đurković-Pantelić, M. (1998.) Methodology of preschool children musical education, *Reserchgate* 1(1), str. 1-12.
  11. Fabac, A. (2018.) *Dječje glazbene igre*. Završni rad. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile
  12. Foti, P. (2020.) *The effects of music and creativity on child's development an innovative educational program*, Athena: University of Athena
  13. Funk, S. I Ho, J. (2018.) Promoting young children's social and emotional health. *Young Children*, 73(1), str. 1-19.
  14. Hallam, S. (2010). *The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people*. *International journal of music education*, 28(3), 269-289
  15. Heyworth J. (2013.) *Developing Social Skills Through Music: The Impact of General Classroom Music in an Australian Lower Socio-Economic Area Primary School Edith Cowan*, ECU Publications
  16. Hughes, J. Robbins, B. Mckensie, B. I Roob, S. (1999.) Integrating exceptional and non exceptional young, *International Journal of Latest Research in Humanities and Social Science (IJLRHSS)* 3(1), str. 1-9
  17. Jones, S.M. & Bouffard, S.M. (2012). Social and emotional learning in schools: From programs to strategies. *Social Policy Report*, 26 (4), 1-33
  18. Katušić, A., Burić, K. (2021.) Music Therapy in Educating Children with Developmental Disabilities, *Croatian Journal of Education* 23(1), str. 63-79
  19. Kolić, T. (2019.) *Utjecaj glazbe na cjeloviti razvoj predškolskog djeteta*, Završni rad. Rijeka: Učiteljski fakultet.
  20. Li, X., Atkins, M.S. & Stanton, B. (2006). *Effects of Home and School Computer Use on School Readiness and Cognitive Development among Head Start Children: A Randomized Controlled Pilot Trial*. *Merrill-Palmer Quarterly*, 52(2), 239-263.

21. Milanović, D. (2013.) *Teorija treninga*. Zagreb: Kineziološki fakultet sveučilišta u Zagrebu
22. Moussaoui, N. I Braster, S., (2011.) Perceptions and Practices of Stimulating Children's Cognitive Development among Moroccan Immigrant Mothers. *Journal of Child and Family Studies*, 20(3), str. 370-383.
23. Nattiez, J. J. (1999.) *Music and discourse: Toward a semiology of music*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press
24. Nikolić, L. (2018.) Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*, 159 (1-2), 139-158.
25. Petani, R. (2011). Odnos roditelj-dijete. U D. Maleš (Ur.), *Nove paradigme ranoga odgoja* (str. 97–124). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.
26. Piaget, J. (1964.) Part I: Cognitive development in children: Piaget development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176–186.
27. Resnicow, J.E., Salovey, P., & Repp, B.H. (2004) Is recognition of emotion in music performance an aspect of emotional intelligence, *Music Perception*, 22(1), 145-158
28. Seyyed, N.G. Mahbubeh, H. Irandokht, F. Saeid, A. Hamed, N., Zahra, P. (2015.) Music therapy: An effective approach in improving social skills of children with autism, *Advanced biomedical research*, 4(1), str. 15-17.
29. Sloboda, J.A. O'Neill, S.A. I Ivaldi, A. (2001.) Functions of music in everyday life: an exploratory study using the Experience Sampling Method. *Musicae Scientiae*, 5(1-2), str. 66 -90
30. Starc, B. Obradović, Č. Pleša, A. Profaca, B., Letica, M. (2004.) *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing
31. Težak, D., Čudina-Obradović, M. (1996.) *Priče o dobru priče o zlu – priručnik za razvijanje moralnog prosuđivanja u djece*, Zagreb: Školska knjiga

32. Trehub, S. E. (2003.) The developmental origins of musicality. *Nature Neuroscience*, 6(2), str. 669–673
33. Tucker-Drob, E.M., Harden, K.P. (2012.) Early Childhood Cognitive Development and Parental Cognitive Stimulation: Evidence for Reciprocal GeneEnvironment Transactions. *Developmental Science*, 15(2), str. 250-259.
34. Vasta, R. Marshall M., Miller, S. A. (2005.) *Dječja psihologija: moderna znanost*, Jastrebarsko: Naklada Slap
35. Vigotski, L. S. (1971.) Game and its function in the psychological development of children, *A Pre-school child* 1(1), str. 48-61.

SAŽETAK

Glazba zaista oduvijek ima snažan utjecaj na emocije. Istraživanja su pokazala da slušanje glazbe može izazvati različite emocije poput sreće, tuge, uzbuđenja, opuštanja itd. Ritam, melodija i harmonija glazbe mogu stimulirati određene dijelove mozga koji su povezani s emocijama. Kada je riječ o djeci, glazba igra važnu ulogu u njihovom emocionalnom i kognitivnom razvoju. Istraživanja su pokazala da izlaganje kvalitetnoj glazbi od ranog doba može poboljšati sposobnosti slušanja, razumijevanja ritma, povećati pažnju i koncentraciju te razviti kreativnost. Također, glazba može pomoći djeci u izražavanju i reguliranju emocija, te im pružiti pozitivno iskustvo. Važno je da djeca budu izložena različitim vrstama glazbe kako bi imala širok spektar iskustava. Kvalitetni glazbeni sadržaji, poput raznovrsnih glazbenih žanrova i izvedbi, mogu biti inspirativni i poticajni za djecu. Kako bi se podržao razvoj djeteta u glazbi, važno je osigurati mu pristup glazbenom obrazovanju. Kroz postupno učenje i stjecanje glazbenih vještina, djeca mogu produbiti svoje razumijevanje glazbe i razviti svoj glazbeni potencijal. Odgajatelji imaju značajan utjecaj na glazbeni odgoj djece rane i predškolske dobi. Kroz pravilan odabir glazbe, kreativne aktivnosti i igre s glazbom, mogu stvoriti poticajno i obogaćeno okruženje za glazbeni razvoj. Osim toga, odgojitelji mogu koristiti glazbu kao sredstvo za poticanje emocionalnog izraza, razumijevanja različitih kultura i razvoja socijalnih vještina.

Ključne riječi: emocije, glazba, odgojitelj, razvoj djeteta

ABSTRACT

Music has always had a strong influence on emotions. Research has shown that listening to music can induce different emotions such as happiness, sadness, excitement, relaxation, etc. The rhythm, melody and harmony of music can stimulate certain parts of the brain that are associated with emotions. When it comes to children, music plays an important role in their emotional and cognitive development. Research has shown that exposure to quality music from an early age can improve listening skills, understand rhythm, increase attention and concentration, and develop creativity. Also, music can help children express and regulate their emotions and provide them with a positive experience. It is important that children are exposed to different types of music in order to have a wide range of experiences. Quality music content, such as a variety of musical genres and performances, can be inspiring and stimulating for children. In order to support children's development in music, it is important to provide them with access to music education. Through gradual learning and acquisition of musical skills, children can deepen their understanding of music and develop their musical potential. Educators have a significant influence on the musical education of early and preschool children. Through proper selection of music, creative activities and games with music, they can create a stimulating and enriched environment for musical development. In addition, educators can use music as a means to encourage emotional expression, understanding of different cultures and development of social skills.

Key words: emotions, music, educator, child development